

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji z CHORÓB ZAKAŻNYCH

Dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia z pediatrii

Warszawa 1999

(c) Copyright by Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Warszawa 1999

Program specjalizacji przygotował zespół ekspertów:

Prof. Andrzej Gładysz- konsultant krajowy w dziedzinie chorób zakaźnych
Prof. Jan Kuydowicz
Prof. Janusz Cianciara - przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej i CMKP
Prof. Jacek Juszczuk
Prof. Piotr Zaborowski

Cel studiów specjalizacyjnych

Celem postępowania specjalizacyjnego w dziedzinie chorób zakaźnych jest uzyskanie wysokiego poziomu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych lekarza, zapewniającego jego prawidłową działalność diagnostyczno-leczniczą i profilaktyczną w zakresie chorób zakaźnych, pasożytniczych i tropikalnych oraz zakażeń.

Przez pojęcie "choroby zakaźne" należy rozumieć wszystkie choroby wywołane przez czynniki mikrobiologiczne (bakterie, wirusy, pierwotniaki, grzyby, robaki) niezależnie od obrazu klinicznego, lokalizacji albo formalnej nazwy i/lub tradycyjnej kwalifikacji.

Zakres wiedzy wymaganej od lekarza specjalisty chorób zakaźnych

- sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w Polsce, w Europie i na świecie
- podstawy immunologii klinicznej
- patofizjologia zakażeń i inwazji pasożytniczych
- mikrobiologia, wirusologia i parazytologia lekarska
- symptomatologia kliniczna chorób zakaźnych
- diagnostyka laboratoryjna chorób zakaźnych, w tym diagnostyka molekularna

- leczenie przyczynowe chorób zakaźnych i zakażeń (antybiotyki, leki przeciwwirusowe, przeciw pasożytnicze, przeciwgrzybicze, surowice i immunoglobuliny)
- diagnostyka obrazowa w chorobach zakaźnych
- profilaktyka chorób zakaźnych
- zakażenia szpitalne
- zakażenia krwiopochodne (HBV, HCV, HIV, CMV) i ich profilaktyka
- przepisy prawne dotyczące chorób zakaźnych
- problemy zakaźne w innych specjalnościach medycznych (stany gorączkowe, posocznice, stany żółtaczkowe itp.) oraz diagnostyka różnicowa tych stanów.

Zakres umiejętności praktycznych wymaganych od specjalisty chorób zakaźnych

- pobieranie krwi żyłnej i tętniczej do badań mikrobiologicznych
- przetoczenie krwi, jej preparatów i preparatów krwiozastępczych
- nakłucie lędźwiowe z pobraniem PMR do badań mikrobiologicznych
- nakłucie wątroby metodą Menghiniego
- nakłucie jamy otrzewnowej: diagnostyczne i odbarczające
- nakłucie jamy opłucnowej: diagnostyczne i odbarczające
- biopsja szpiku kostnego z talerza kości biodrowej
- bronchofiberoskopia z pobraniem materiału do badań mikrobiologicznych
- rektoskopia i/lub kolonoskopia z pobraniem materiału do badań mikrobiologicznych
- intubacja + akcja resuscytacyjna w stanie zagrożenia życia
- zaplanowanie, zorganizowanie i prowadzenie intensywnej terapii w chorobach zakaźnych stwarzających zagrożenie życia
- ocena preparatów krwi i innych materiałów biologicznych w zakresie obecności mikroorganizmów
- pozajelitowe podanie surowic obcogatunkowych w leczeniu chorób zakaźnych i w ich profilaktyce

Formy zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych

Kurs wprowadzający

Kurs wprowadzający organizowany w pierwszym roku kształcenia przez jedną z katedr chorób zakaźnych AM wytypowana przez konsultanta krajowego i CMKP -czas trwania kursu 5 dni

Treść kursu:

- informacja o wymaganiach i formach specjalizacji,
- aktualna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych,
- podstawy immunologii zakażeń i inwazji pasożytniczych,
- patofizjologia zakażeń i inwazji pasożytniczych,
- profilaktyka chorób zakaźnych,
- przepisy prawne dotyczące chorób zakaźnych,
- sprawdzian wiadomości (kolokwium? egzamin testowy?).

Kursy doskonalące

(wymagające zaliczenia w formie kolokwium lub egzaminu)

- Kurs z chorób pasożytniczych i tropikalnych - Poznań 5 dni
- Kurs z chorób zakaźnych przewodu pokarmowego - Białystok 5 dni
- Kurs z nowoczesnej diagnostyki mikrobiologicznej i serologicznej (wykonywanie, interpretacja) 5 dni
- Kurs z mikrobiologii, parazytologii, mykologii lekarskiej 5 dni
- Kurs z diagnostyki obrazowej w chorobach zakaźnych 5 dni

- Kurs z zakażeń szpitalnych i krwiopochodnych zakażeń wirusowych (HIV, HBV, HCV, CMV) i ich profilaktyki 5 dni
- Kurs dotyczący zasad i zakresu działania stacji sanitarno-epidemiologicznych 5 dni
- Kurs z krwiodawstwa i krwiolecznictwa 5 dni

Formy samokształcenia w ramach etatu rezydenckiego

- obowiązek udziału w codziennej działalności lekarskiej kierownika specjalizacji w zakresie zależnym od jego wymagań i programu specjalizacji
- obowiązek udziału w posiedzeniach naukowych wskazanych przez kierownika specjalizacji
- obowiązek opracowania i zgłoszenia do druku w czasopiśmie fachowym 2 prac przeglądowych w trakcie specjalizacji
- obowiązek przyswojenia sobie wiedzy zawartej w aktualnych podręcznikach chorób zakaźnych, pasożytniczych i tropikalnych oraz z zakresu chorób wewnętrznych.
- obowiązek znajomości bieżącego tematycznego piśmiennictwa polskiego i zachodnioeuropejskiego

Staże kierunkowe

Staże kierunkowe zakończone zaliczeniem w formie kolokwium (program 3-letni).

W zakresie chorób wewnętrznych - łącznie 6 miesięcy

- Staż w klinice lub oddziale kardiologicznym 1 miesiąc
- Staż w klinice lub oddziale hematologicznym 1 miesiąc
- Staż w klinice lub oddziale nefrologicznym 1 miesiąc
- Staż w klinice lub oddziale pulmonologicznym 1 miesiąc
- Staż w klinice lub oddziale gastroenterologicznym 1 miesiąc
- Staż w klinice lub oddziale endokrynologicznym 1 miesiąc

W zakresie pediatrii

- Staż w klinice lub w oddziale pediatrii ogólnej 1 miesiąc

W zakresie neurologia

- Staż w klinice lub oddziale neurologicznym 1 miesiąc

W zakresie dermatologii i wenerologii

- Staż w klinice lub oddziale dermatologicznym 1 miesiąc

W zakresie HIV/AIDS

- Staż w przychodni przyklinicznej, szpitalnej lub samodzielnej HIV/AIDS 2 miesiące

W zakresie reanimacji i intensywnej terapii

- W oddziale intensywnej opieki medycznej spełniający
- warunki tej specjalności 1 miesiąc

W zakresie radiologii i diagnostyki obrazowej

- Staż w pełnoprofilowym szpitalnym lub klinicznym zakładzie diagnostyki obrazowej + RTG 1 miesiąc

W zakresie diagnostyki laboratoryjnej (mikrobiologii lekarskiej)

- Staż w szpitalnym laboratorium mikrobiologicznym 1 miesiąc

W zakresie onkologii

- Staż w klinice lub oddziale onkologicznym 1 miesiąc

W zakresie chorób tropikalnych (staż zalecany)

- Staż w oddziale chorób zakaźnych w strefie tropikalnej
- (Afryka Centralna, Ameryka Południowa, Azja Południowa.) 3 miesiące

Staż doskonalący w V roku specjalizacji

- Staż w oddziale chorób zakaźnych w Europie
- Zachodniej (Niemcy, Francja, Wielka. Brytania) 1 miesiąc

Kształcenie w wykonywaniu zabiegów i procedur medycznych

Wykaz i liczba procedur i zabiegów medycznych, w których specjalizujący się lekarz ma obowiązek uczestniczyć

- przetoczenie krwi i/lub jej preparatów 10 zabiegów
- wstrzyknięcia surowic obcogatunkowych wszystkie wykonywane
- nakłucie łądźwiowe "
- nakłucie wątroby met. Menghiniego "
- nakłucie jamy otrzewnowej "
- nakłucie jamy opłucnowej "
- fiberobronchoskopia "
- rektoskopia i/lub kolonoskopia "
- biopsja szpiku kostnego "
- resuscytacja "
- ocena mikrobiologiczna krwi i innych materiałów biologicznych 100 ocen kontrolowanych

Wykaz i liczba procedur i zabiegów medycznych, które specjalizujący się ma obowiązek wykonać

- pobranie krwi i/lub innego materiału biologicznego do badania mikrobiologicznego 10 zabiegów
- nakłucie łądźwiowe 10 zabiegów
- nakłucie wątroby met. Menghiniego 10 zabiegów
- nakłucie jamy otrzewnowej 5 zabiegów
- nakłucie jamy opłucnowej 5 zabiegów
- fiberobronchoskopia 2 zabiegi
- rektoskopia i/lub kolonoskopia 5 zabiegów
- biopsja szpiku kostnego z talerza kości biodrowej 5 zabiegów
- intubacja przed zabiegiem operacyjnym 5 zabiegów
- intubacja "nagła" 2 zabiegi
- leczenie surowicami obcogatunkowymi 5 procedur
- ocena mikrobiologiczna krwi i innych materiałów biologicznych (kontrolowana) 20 ocen

Pełnienie dyżurów lekarskich

Przez cały okres specjalizacji 5 samodzielnych dyżurów miesięcznie, w tym 1 całodobowy (24 godz.)

Czas trwania specjalizacji

Czas trwania specjalizacji w chorobach zakaźnych dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia z pediatrii wynosi nie mniej niż 3 lata.

Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych

Kolokwia

- kolokwium z patogenezы chorób zakaźnych
- kolokwium z aktualnej sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w Polsce, w Europie i na świecie
- kolokwium z zasad diagnostyki chorób zakaźnych z uwzględnieniem diagnostyki molekularnej
- kolokwium z leczenia chorób zakaźnych
- kolokwium z wirusowego zapalenia wątroby, następstw i powikłań
- kolokwium z chorób wywołanych przez HIV, nosicielstwo HIV
- kolokwium z chorób pasożytniczych i tropikalnych
- kolokwium z neuroinfekcji
- kolokwium z zakaźnych chorób przewodu pokarmowego
- kolokwium z grzybic układowych
- kolokwium z zakażeń szpitalnych i zakażeń krwiopochodnych
- kolokwium z profilaktyki chorób zakaźnych
- kolokwium z profilaktyki zakażeń: dezynfekcji, sterylizacji
- kolokwium z prawa medycznego
- kolokwium z promocji zdrowia

Sprawdziany umiejętności praktycznych

Wykonanie w obecności konsultanta regionalnego i kierownika specjalizacji następujących zabiegów:

- nakłucie lędźwiowe
- nakłucie wątroby met. Menghiniego
- nakłucie jamy otrzewnowej
- pobranie krwi na badanie bakteriologiczne
- rektoskopia i/lub kolonoskopia

Umiejętność wykonania pozostałych zabiegów i procedur wyszczególnionych w "**wykazie procedur i zabiegów medycznych, które specjalizujący się ma obowiązek wykonać**"

programu specjalizacji potwierdza na piśmie kierownik specjalizacji na podstawie wyników stażów kierunkowych i własnych obserwacji.

Ocena złożonych opracowań teoretycznych i prac poglądowych

Przyjęcie 2 prac poglądowych lub przeglądowych do druku w czasopiśmie fachowym oznacza ocenę pozytywną.

Znajomość języków obcych

Do specjalizacji z chorób zakaźnych konieczna jest bierna znajomość języka angielskiego, oraz czynna jednego z języków zachodnioeuropejskich - w stopniu co najmniej dostatecznym, potwierdzone egzaminem.

Postępowanie kwalifikacyjne dla lekarzy ubiegających się o rozpoczęcie specjalizacji w chorobach zakaźnych

Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza komisja kwalifikacyjna ds. specjalizacji w skład której wchodzi:

- właściwy konsultant regionalny
- przedstawiciel odpowiedniego towarzystwa lekarskiego,
- przedstawiciel okręgowej rady lekarskiej
- przedstawiciel akademii medycznej z właściwego regionu
- przedstawiciel wojewody.

Komisja ocenia wnioski pod względem formalnym i ustala listę lekarzy, którzy uzyskają zgodę na rozpoczęcie specjalizacji.

W przypadku postępowania konkursowego (jeżeli specjalizacja ma być realizowana w ramach rezydentury lub gdy liczba kandydatów przekracza liczbę przewidzianych miejsc szkoleniowych) organizowany jest egzamin testowy a następnie komisja przeprowadza rozmowy kwalifikacyjne. Jeżeli do konkursu przystępuje duża liczba lekarzy powoływane są zespoły podległe komisji.

Egzamin testowy opracowany przez Krajową Radę Egzaminów Lekarskich organizuje i przeprowadza kierownik wojewódzkiego ośrodka metodyczno-organizacyjnego.

Komisja kwalifikacyjna ds. specjalizacji w oparciu o wyniki testu i rozmowy kwalifikacyjnej ustala listę rankingową służącą do wypełnienia miejsc szkoleniowych.

Lekarz chcący specjalizować się w chorobach zakaźnych powinien:

mieć dobry stan zdrowia (zalecenie stażu kierunkowego w regionie tropikalnym).

Specjalizacja z chorób zakaźnych może być prowadzona przez medyczne jednostki organizacyjne, które:

- spełniają warunki przewidziane w § 6 " Rozporządzenia"
- uzyskały pisemną pozytywną ocenę odpowiedniego terytorialnie konsultanta regionalnego i zgodę konsultanta krajowego
- w chwili obecnej do tego szkolenia kwalifikują się jedynie kliniki chorób zakaźnych akademii medycznych dysponujące wyspecjalizowaną kadrą lekarską, doświadczeniem dydaktycznym i odpowiednią bazą techniczną, zapleczem innych Klinik specjalistycznych (staże kierunkowe) oraz kontaktami międzynarodowymi (staże zagraniczne)